Algebra I — Cvičení

Podle následující sbírky probíhalo cvičení na PřF v semestru Jaro 2003. Příklady jsou rozděleny na ty, které jsme dělali na cvičení (označeno **C**), úlohy na kterých lze procvičovat probranou látku (**P**), doplňující úlohy, které přesahují sylaby předmětu nebo jsou obtížnější (**D**) a konečně zadání příkladů ze zápočtových testů (**Z**).

Podstatná část příkladů je převzata od kolegů, jmenovitě doc. Kučery, doc. Poláka a Mgr. Kunce, s kterými jsem dříve při přípravě cvičení spolupracoval.

Veškeré připomínky, opravy a komentáře jsou vítány na adrese `klima@math.muni.cz`.

Ondřej Klíma

Verze květen 2003.

Cvičení 1

C11 Rozhodněte, zda daný grupoid je pologrupa, zda obsahuje (levý, pravý) neutrální prvek, (levý, pravý) nulový prvek, zda je to grupa a zda je operace komutativní.

1) Celá čísla s operací sčítání.
2) Reálná čísla s operací násobení.
3) Celá čísla s operací odečítání.
4) Přirozená čísla s operací největší společný dělitel.

C12 Pro dané množiny matic typu 2 krát 2 nad reálnými čísly rozhodněte zda je sčítání, resp. násobení, matic operací na této množině. Pokud se jedná o operaci, zjistěte, zda je operace asociativní či komutativní, zda obsahuje neutrální prvek, a zda se jedná o grupu.

1) Množina všech matic nad celými čísly.
2) Množina všech matic nad racionálními čísly.
3) Množina všech regulárních matic nad racionálními čísly.
4) Množina všech matic s nulou v levém dolním rohu a s jedničkami na diagonále.
5) Množina všech regulárních matic nad celými čísly.

C13 Pro množinu X značíme $P(X)$ množinu všech podmnožin množiny X. Pro následující operace určete, zda grupoid $P(X)$ je pologrupou, zda je operace komutativní a nalezněte neutrální prvek.

1) Průnik.
2) Sjednocení.
3) Množinový rozdíl. ($Y \setminus Z = \{x \in Y \mid x \notin Z\}$)
4) Symetricky rozdíl. ($Y \div Z = (Y \setminus Z) \cup (Z \setminus Y)$)

C14 Určete, zda operace na tříprvkové množině $\{a, b, c\}$ daná tabulkou je komutativní, asociativní a zda má neutrální prvek.

1)

$\circ$	a	b	c
a	b	a	a
b	a	b	a
c	a	a	a

2)

$\circ$	a	b	c
a	b	a	a
b	a	b	c
c	a	c	a

3)

$\circ$	a	b	c
a	a	a	a
b	b	b	b
c	c	c	c

C15 Prvek e pologrupy $(G, \cdot)$ se nazývá idempotent jestliže $e \cdot e = e$. Ukažte, že každá grupa obsahuje právě jeden idempotent.

P11 Pro množinu X označme $T(X)$ množinu všech transformací, tj. $T(X) = \{f : X \to X\}$, a $PT(X)$ množinu všech parciálních transformací, tj. $PT(X) = \{f : Y \to X \mid Y \subseteq X\}$. Ukažte, že $(T(X), \circ)$ a $(PT(X), \circ)$, kde $\circ$ je operace skládání zobrazení, jsou monoidy. Pro danou množinu transformací (resp. parciálních transformací) určete, zda společně s operací skládání zobrazení tvoří grupoid, pologrupu, či grupu. (Pozor: odpovědi se mohou lišit v případech kdy X je jednoprvková, resp. konečná, resp. nekonečná.)

1) Všechna injektivní zobrazení.
2) Všechna surjektivní zobrazení.
3) Všechna bijektivní zobrazení.

P12 Doplňte následující tabulku operace na tříprvkové množině tak, aby výsledný grupoid byl pologrupou.

$\circ$	a	b	c
a	b	a	c
b			
c			

P13 Následující tabulku je možno jediným způsobem doplnit na tabulku operace $\cdot$ v pologrupě $(S, \cdot)$, kde $S = \{a, b, c, d, e, f\}$.

$\cdot$	a	b	c	d	e	f
a	a	b	c	d		f
b	b	e	c	d	b	f
c	c	c	f	c	c	d
d	d		c	d	d	f
e	e	b	c	d	e	f
f	f	f	d	f	f	c

1. Určete, kterému prvku z množiny S se rovná $d \cdot b$, resp. $a \cdot e$, v pologrupě $(S, \cdot)$.
2. Určete všechny idempotenty.
3. Vypište všechny pravé neutrální prvky.
4. Vypište všechny levé nulové prvky.
5. Určete všechny podmnožiny $G \subseteq S$ takové, že $(G, \cdot)$ je grupa.
6. Lze původní tabulku doplnit tak, aby byla operace $\cdot$ v grupoidu $(S, \cdot)$ komutativní?

D11 V pologrupě matic $(Mat_2(\mathbb{Q}), \cdot)$ typu 2 krát 2 nad racionálními čísly s operací násobení matic určete všechny idempotenty. Pro každý idempotent e určete některou netriviální podmnožinu, které společně s operací $\cdot$ tvoří grupu s neutrálním prvkem e.

D12 = D31

Cvičení 2

Z2-A Uvažme na množině $R = \{\rho \subseteq X \times X\}$ všech relací na množině X operaci $\circ$ definovanou vztahem

$$\rho \circ \pi = \{(x, y) \in X \times X \mid \exists z \in X : (x, z) \in \pi, (z, y) \in \rho\}.$$

Ukažte, že $\circ$ je asociativní. Určete neutrální prvek. Rozhodněte zda $(S, \circ)$, kde $S = \{\rho \in R \mid \rho \text{ symetrická }\}$, je grupoid.

Z2-B Uvažme na množině $R = \{\rho \subseteq X \times X\}$ všech relací na množině X operaci $\square$ definovanou vztahem

$$\rho \square \pi = \{(x, y) \in X \times X \mid \exists z \in X : (x, z) \in \rho, (z, y) \in \pi\}.$$

Ukažte, že $\square$ je asociativní. Určete nulový prvek. Rozhodněte zda $(T, \square)$, kde $T = \{\rho \in R \mid \rho \text{ tranzitivní }\}$, je grupoid.

Z2-C Uvažujme množinu $\mathcal{O} = \{(a, b) \mid a, b \in \mathbb{R}, a < b\} \cup \{\emptyset\}$ otevřených intervalů reálných čísel. Ukažte, že průnik $\cap$ je operací na této množině. Rozhodněte, zda je operace $\cap$ asociativní a zda existuje neutrální a nulový prvek. Je $(\mathcal{O}, \cap)$ grupa?

Z2-D Uvažujme množinu $\mathcal{N} = \{(a, b) \mid a, b \in \mathbb{R}, a < 0 < b\}$ otevřených intervalů reálných čísel. Ukažte, že sjednocení $\cup$ je operací na této množině. Rozhodněte, zda je operace $\cup$ asociativní a zda existuje neutrální a nulový prvek. Je $(\mathcal{N}, \cup)$ grupa?

C21+P21 Rozhodněte, zda daný grupoid $(G, \circ)$ je grupa.

1) G je množina nenulových racionálních čísel a operace $\circ$ je dána předpisem $x \circ y = |x \cdot y|$.
2) G je interval $\langle 0, 1)$ a operace $\circ$ je dána předpisem $x \circ y = x + y - [x + y]$, kde $[z]$ značí celou část z čísla z, tj. největší celé číslo menší nebo rovno z.
3) G je množina celých čísel a operace $\circ$ je dána předpisem $x \circ y = x + (-1)^x y$.
4) G je množina uspořádaných dvojic reálných čísel, přičemž první z nich není 0 a operace $\circ$ je dána předpisem $(x, y) \circ (u, v) = (xu, xv + y)$.
5) G je množina komplexních čísel, jejichž reálná i imaginární část je celočíselná a operace $\circ$ je sčítání komplexních čísel.

C22+D21

1) Dokažte, že v libovolné grupě platí tzv. Zákony o krácení ($ab = ac \implies b = c, ba = ca \implies b = c$).
2) Dokažte, že konečná pologrupa v které platí zákony o krácení je grupa.
3) Udejte příklad nekonečné pologrupy, která není grupou, ale platí v ní zákony o krácení.
4) Udejte příklad tříprvkového grupoidu, který není grupou, ale platí v něm zákony o krácení. Ukažte, že grupoid není pologrupou.
5) Udejte příklad pětiprvkového grupoidu s neutrálním prvkem, který není grupou, ale platí v něm zákony o krácení. Ukažte, že grupoid není pologrupou.

C23 Určete kolik je dvouprvkových, resp. tříprvkových, resp. čtyřprvkových grup.

P22 Dokažte, že v konečné grupě o sudém počtu prvků existuje prvek, který je inverzní k sobě samému a není to neutrální prvek.

P23 Doplňte tabulku operace $*$ tak, aby vznikla grupa $(\{a, b, c\}, *)$:

$\circ$	a	b	c
a			
b	c	a	
c			

P24 Nechť $(G, \circ)$ je grupa a a nějaký její pevně zvolený prvek. Dokažte, že potom $(G, \square)$ je také grupa, kde operace $\square$ je definována předpisem $g \square h = g \circ a \circ h$.

D22 Dokažte, že grupy jsou právě ty pologrupy pro něž platí:

$$\forall a, b \; \exists x, y \; : \; ax = b, \; ya = b.$$

D23 Určete všechny dvouprvkové pologrupy (až na izomorfismus, tj. přejmenování prvků).

Cvičení 3

Z3-A 1) Nechť $S = \{a, b\}$ a pro operaci $\cdot$ platí: $a \cdot a = b$, $b \cdot b = a$. Ukažte, že $(S, \cdot)$ není pologrupa.
2) Napište multiplikativní tabulku grupy $(G, \cdot)$, kde $G = \{e, f, g\}$, víte-li, že $e \cdot f = g$.

Z3-C 1) Nechť $S = \{a, b, c\}$ a pro operaci $\cdot$ platí: $a \cdot a = c$, $c \cdot c = c$. Ukažte, že $(S, \cdot)$ není grupa.
2) Napište multiplikativní tabulku komutativní pologrupy $(M, \cdot)$, kde $M = \{e, f, g\}$, víte-li, že $e \cdot f = g$ a že každý prvek je idempotentem.

D31 Dokažte, že v každé konečné pologrupě existuje idempotent.

C24+C31 Nechť
$s = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 \\ 3 & 4 & 7 & 2 & 1 & 9 & 8 & 6 & 5 \end{pmatrix}$, $t = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 \\ 5 & 2 & 1 & 4 & 3 & 8 & 7 & 6 & 9 \end{pmatrix}$, $u = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 \\ 8 & 1 & 4 & 6 & 3 & 7 & 5 & 9 & 2 \end{pmatrix}$.

1) Rozložte permutace s, t, u na součin nezávislých cyklů.

2) Spočtěte součiny $s \circ t$, $t \circ s$, $s \circ u \circ t$. Použijte jak "dvojřádkový" zápis, tak rozklad na nezávislé cykly.

3) Spočtěte $s^3, s^{20}, t^{53}, t^{103}, u^{211}$.

4) Určete inverzní prvky s^{-1}, t^{-1}, u^{-1}.

5) Spočtěte permutace $(s^{120} \circ t^{-3})^{17} \circ u^{23}$ a $(u^{-23} \circ s)^{134} \circ t^4$.

6) Permutace s, t, u rozložte na součin transpozic a určete jejich paritu.

C32 Napište permutace $f = (2, 3, 4, 5) \circ (1, 3, 6, 8)$ a $g = (1, 4, 6) \circ (2, 7, 4, 8, 3) \circ (1, 5)$ jako součin 10 transpozic.

P31 Dokažte že permutace $(s^3 \circ t^{-17})^{18} \circ s^{10}$ je sudá permutace pro libovolné permutace $s, t \in \mathbb{S}_9$.

C33 Určete všechny permutace a z grupy S_8 takové, že $a^2 = (1, 2, 3)(4, 5, 6)$. Podobně určete b takové, že $b^4 = (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7)$.

P32 Určete všechny permutace f z grupy S_8 takové, že $f^3 = (1, 2)(3, 4)(5, 6)$.

P33

1) Ukažte, že libovolnou permutaci v $\mathbb{S}_n$ lze rozložit na součin transpozic tvaru $(1, i)$.

2) Ukažte, že libovolnou sudou permutaci v $\mathbb{S}_n$ lze rozložit na součin cyklů tvaru $(1, 2, i)$.

P34 Jestliže a je cyklus délky n, pak $a^k = id$ právě když n dělí k. Pokud n nedělí k pak je a^k součinem d nezávislých cyklů délky $\frac{n}{d}$, kde d je největší společný dělitel n a k.

D32 Ukažte, že libovolnou permutaci v $\mathbb{S}_n$ lze rozložit na součin cyklů $(1, 2)$ a $(1, 2, \ldots, n)$.

D33 Určete následující grupy symetrií (jako podmnožiny $\mathbb{S}_n$, pro vhodné n, nebo alespoň určete počty prvků).

1) $\mathbb{D}_3$ grupa symetrií rovnostranného trojúhelníka,

2) $\mathbb{D}_4$ grupa symetrií čtverce,

3) $\mathbb{D}_n$ grupa symetrií pravidelného n-úhelníku (určete alespoň počet prvků),

4) grupa symetrií pravidelného čtyřstěnu.

5) * grupa symetrií krychle.

D34* Určete které prvky $a \in \mathbb{S}_n$ lze psát ve tvaru b^2c^2 pro vhodné $b, c \in \mathbb{S}_n$.

Cvičení 4

Z4-A 1) Jsou dány permutace $f, g \in \mathbb{S}_9$. Platí $f = (5,8,7,6) \circ (1,4,2)$, $g = (1,5,2,6) \circ (2,4,7,9,5)$. Zapište permutace f^{-1}, g^{21}, $h = (f^{11} \circ g^{-3})^{20}$ ve tvaru součinu nezávislých cyklů.

Permutace f a g napište jako součin transpozic a určete paritu těchto permutací.

2) Určete pro která přirozená čísla $n \in \mathbb{N}$ existuje permutace $s \in \mathbb{S}_9$ taková, že $s^n = (1,2,3)$.

Z4-B 1) Jsou dány permutace $f, g \in \mathbb{S}_9$. Platí $f = (8,6,7,5) \circ (1,4,2)$, $g = (1,8,2,5) \circ (2,4,7,9,8)$. Zapište permutace f^{-1}, g^{20}, $h = (f^{11} \circ g^{-4})^{-20}$ ve tvaru součinu nezávislých cyklů.

Permutace f a g napište jako součin transpozic a určete paritu těchto permutací.

2) Určete pro která přirozená čísla $n \in \mathbb{N}$ existuje permutace $s \in \mathbb{S}_9$ taková, že $s^n = (1,2,3,4)$.

Z4-C 1) Jsou dány permutace $f, g \in \mathbb{S}_9$. Platí $f = (1,7) \circ (2,8) \circ (3,5,6,4,9)$, $g = (3,8,4,5,7) \circ (1,6,9,3,4)$. Zapište permutace f^{-1}, g^{10}, $h = (f^9 \circ g^{-5})^{20}$ ve tvaru součinu nezávislých cyklů.

Permutace f a g napište jako součin transpozic a určete paritu těchto permutací.

2) Rozhodněte zda existuje permutace $s \in \mathbb{S}_9$ taková, že $(s \circ (1,2,3))^2 \circ (s \circ (2,3,4))^2 = (1,2,3,4)$. (Uveďte příklad nebo důkaz.)

Z4-D 1) Jsou dány permutace $f, g \in \mathbb{S}_9$. Platí $f = (1,7) \circ (2,8) \circ (3,5,9,4,6)$, $g = (1,3,2,4,5) \circ (3,4,7,9,6)$. Zapište permutace f^{-1}, g^{27}, $h = (f^9 \circ g^{-3})^{30}$ ve tvaru součinu nezávislých cyklů.

Permutace f a g napište jako součin transpozic a určete paritu těchto permutací.

2) Rozhodněte zda existuje permutace $s \in \mathbb{S}_9$ taková, že $s^2 \circ (1,2) \circ s^2 = (1,2) \circ s^2 \circ (1,2)$. (Uveďte příklad nebo důkaz.)

C41+P41 Spočtěte 1) $[4]_{15}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{15}$, 2) $[17]_{181}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{181}$, 3) $[49]_{226}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{226}$, 4) $[49]_{225}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{225}$, 5) $[125]_{1296}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{1296}$.

C42+P42 Spočtěte 1) $[2^k+1]_{2^{2k}+1}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{2^{2k}+1}$, 2) $[2^k-1]_{2^{2k}+1}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{2^{2k}+1}$, 3) $[m^2-m+1]_{m^3-1}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{m^3-1}$.

C43+P43 Určete kolik prvků má grupa $(\mathbb{Z}_n^*, \cdot)$ pro následující n a popište její multiplikativní tabulku.
1) $n = 5$, 2) $n = 7$, 3) $n = 8$.

C44 Určete kolik prvků mají grupy $(\mathbb{Z}_n^*, \cdot)$ pro následující n:
1) $n = 24$, 2) $n = 306$, 3) $n = 5225$.

C45 Určete řád permutace $(1,2,4,5) \circ (3,7,8) \circ (6,9)$ resp. $(1,2,4,5,3,6,7,9) \circ (3,7,8) \circ (6,2,9)$.

C46 Určete řád prvku $[k]_n$ v $(\mathbb{Z}_n, +)$.

C47 Určete řády všech prvků v $(\mathbb{Z}_n^*, \cdot)$ pro $n = 7, 8, 12, 13$.

P44 V $GL_2(\mathbb{Z}_3)$ (grupa regulárních matic nad $\mathbb{Z}_3$) určete řády prvků $\begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 2 & 1 \end{pmatrix}$ a $\begin{pmatrix} 1 & 1 \\ 1 & 2 \end{pmatrix}$.

P45 Ukažte, že pro libovolné $n > 2$ je $\varphi(n)$ sudé číslo.

P46 Určete všechna přirozená čísla m, pro která platí $\varphi(m) = 18$.

D41 Určete všechna přirozená čísla n taková, že $\varphi(n) \mid n$.

Cvičení 5

Z5-A 1) Určete $[49]_{1000}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{1000}$.

2) Určete řád prvku $[4]_{35}$ v grupě $\mathbb{Z}_{35}^*$.

Z5-C 1) Určete $[45]_{478}^{-1}$ v $\mathbb{Z}_{478}$.

2) Určete $\varphi(1000)$.

C51+P51 Určete zbytek po dělení daných čísel číslem 17.
1) $2^{50}+3^{50}+4^{50}$, 2) $5^{40}+6^{40}+7^{40}+8^{40}$, 3) $4^{4^4}+5^{5^5}$, 4) $13^{13^{13}}+15^{15^{15}}$.

C52+P52 Určete zbytek po dělení čísla $a^{9^9-3^{10}}$ číslem 44, pro $a=8,9,10,11$.

P53 Ukažte, že číslo $2^{60}+7^{30}$ je dělitelné číslem 13.

D51 Dokažte, že pro libovolné $n\in\mathbb{N}$ je číslo $2^{2^{2n+1}}+3$ číslo složené.

D52 Dokažte Čínskou zbytkovou větu: Nechť je dáno $k\in\mathbb{N}$ a k-tice $m_1,\cdots,m_k$ po dvou nesoudělných přirozených čísel. Pak pro libovolnou k-tici $c_1,\cdots,c_k$ přirozených čísel existuje $x\in\mathbb{N}$ takové, že $x\equiv c_i(\mathrm{mod}\, m_i)$ pro $i=1,\ldots,k$. Navíc je toto x určeno jednoznačně $\mathrm{mod}\, m_1\cdot\cdots\cdot m_k$; přesněji, všechna tato čísla dávají stejný zbytek po dělení číslem $m_1\cdot\cdots\cdot m_k$.

C53+P54 Ukažte, že podmnožina kladných reálných čísel, resp. kladných racionálních čísel, resp. $\mathbb{Q}(\sqrt{3})=\{a+b\sqrt{3}\mid a,b\in\mathbb{Q}\}$ je podgrupa grupy $(\mathbb{R}^*,\cdot)$.

C54 Popište všechny podgrupy grupy $(\mathbb{Z},+)$.

C55 Popište všechny podgrupy grupy $(\mathbb{Z}_{10},+)$.

P55 Popište všechny podgrupy grupy $(\mathbb{Z}_n,+)$.

P56 Ukažte, že množina sudých permutací tvoří podgrupu grupy $\mathbb{S}_n$ pro libovolné $n\in\mathbb{N}$.

D53 Popište všechny podgrupy grupy symetrií $\mathbb{D}_n$ pro $n=3,4$.

Cvičení 6

Z6 Určete zbytek po dělení čísla **A** $8^{8^8}+11^{11^{11}}$, **B** $7^{7^7}+12^{12^{12}}$ číslem 20, resp. **C** $8^{8^8}+13^{13^{13}}$, **D** $7^{7^7}+21^{21^{21}}$ číslem 18.

C61 Popište svaz podgrup $\mathbb{S}_3$ a $\mathbb{A}_4$.

C62+P61 Určete podgrupu $\mathbb{S}_8$ generovanou množinou X:

1) $X=\{(4,5,2,1)\circ(4,6,3,1,5,2),(4,5,2,1)\circ(4,5,6)\circ(2,1,3)\}$,

2) $X=\{(1,5,8)\circ(1,4,2,5)\circ(1,5,2),(1,2,6,4,8,5)\circ(1,4,6,2)\}$,

3) $X=\{(1,8,2,3,5)\circ(1,2,6,7,8),(4,7,6,2)\circ(2,4,8)\}$,

4) $X=\{(1,2)(3,4),(2,3)(4,5)\}$.

5) $X=\{(2,4,6),(4,7,2),(3,2,4)\}$. **D**

D61 Určete podgrupu $\mathbb{S}_n$ generovanou množinou $\{(1,2),(1,2,3,\ldots,n)\}$.

C63 V $(\mathbb{Z}_{60},+)$ určete podgrupu generovanou množinou $\{[6]_{60},[15]_{60}\}$.

P62 V $GL_2(\mathbb{Z}_2)$ (grupa regulárních matic řádu 2 nad $\mathbb{Z}_2$) určete podgrupu generovanou množinou X:
1) $X=\left\{\begin{pmatrix}1&1\\0&1\end{pmatrix}\right\}$, 2) $X=\left\{\begin{pmatrix}1&1\\1&0\end{pmatrix},\begin{pmatrix}0&1\\1&1\end{pmatrix}\right\}$, 3) $X=\left\{\begin{pmatrix}1&1\\1&0\end{pmatrix},\begin{pmatrix}1&1\\0&1\end{pmatrix}\right\}$.

A podobně v $GL_2(\mathbb{Z}_3)$ určete podgrupu generovanou množinou

$$Y = \left\{ \begin{pmatrix} 2 & 1 \\ 0 & 2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 2 & 2 \end{pmatrix} \right\}. (\mathbf{D})$$

P63 V grupě $(\mathbb{R}, +)$, resp. $(\mathbb{R}^*, \cdot)$, určete podgrupu generovanou prvkem $\sqrt[3]{2}$.

P64 V grupě $(\mathbb{C}^*, \cdot)$ určete podgrupu generovanou prvkem $\frac{\sqrt{2}}{2} + \mathrm{i}\,\frac{\sqrt{2}}{2}$.

D62 Určete všechny konečné podgrupy grupy $(\mathbb{R}^*, \cdot)$, resp. $(\mathbb{C}^*, \cdot)$.

P65 V grupě z příkladu **P21-3)** určete podgrupu generovanou množinou prvků a) $\{3\}$, b) $\{6\}$, c) $\{3, 7\}$.

D63 Určete všechny podgrupy grupy z příkladu **P21-3)**.

Cvičení 7

Z7 Určete podgrupu grupy $\mathbb{S}_8$ generovanou množinou **C** – $\{(1,8)(2,3)(4,5), (1,3,5,8,2,4)(6,7)\}$, resp. **A** — $\{(1,2,3), (1,2)(3,5)\}$. Kolik má tato podgrupa prvků?

C71 Nechť je dána grupa G a její dvě podgrupy H a K. Dokažte, že

$$\langle H \cup K \rangle = \{a_1 b_1 \dots a_n b_n \mid n \in \mathbb{N}, a_i \in H, b_i \in K\}.$$

C72 Dokažte, že $(\mathbb{Z}_7^*, \cdot)$ je izomorfní s $(\mathbb{Z}_6, +)$ a $(\mathbb{Z}_8^*, \cdot)$ je izomorfní s $(\mathbb{Z}_2, +) \times (\mathbb{Z}_2, +)$. (Ukažte, že předpis $f([a]_6) = [3]_7^a$ definuje izomorfismus $f : (\mathbb{Z}_6, +) \to (\mathbb{Z}_7^*, +)$.)

P71 U každého z následujících předpisů (kde $a, b \in \mathbb{Z}$, $p, q \in \mathbb{Z} \setminus \{0\}$) rozhodněte zda zadává zobrazení. Pokud ano, rozhodněte, zda se jedná o homomorfismus či dokonce izomorfismus grup.

$$\alpha, \overline{\alpha} : (\mathbb{Z}_4, +) \times (\mathbb{Z}_3, +) \to (\mathbb{Z}_{12}, +)$$

$$\alpha([a]_4, [b]_3) = [6a + 4b]_{12}$$

$$\overline{\alpha}([a]_4, [b]_3) = [a - b]_{12}$$

$$\beta : (\mathbb{Z}_3^*, \cdot) \times (\mathbb{Z}_5, +) \to (\mathbb{Z}_5, +)$$

$$\beta([a]_3, [b]_5) = [b^{|a|}]_5$$

$$\gamma : (\mathbb{Q} \setminus \{0\}, \cdot) \to (\mathbb{Q} \setminus \{0\}, \cdot)$$

$$\gamma(p/q) = q/p$$

$$\delta : (\mathbb{Z}_{15}, +) \to (\mathbb{Z}_5, +) \times (\mathbb{Z}_3, +)$$

$$\delta([a]_{15}) = ([a]_5, [a]_3)$$

$$\epsilon, \overline{\epsilon} : (\mathbb{Z}_3, +) \to (\mathbb{A}_4, \circ)$$

$$\epsilon([a]_3) = (1,2,4) \circ (1,3,2)^a \circ (1,4,2)$$

$$\overline{\epsilon}([a]_3) = (1,2)(3,4) \circ (1,2,3)^a$$

C73 Dokažte, že předpis $f([a]_{20}) = (1,2,3,4,5)^a$ definuje homomorfismus $f : (\mathbb{Z}_{20}, +) \to (\mathbb{S}_7, \circ)$.

C74+P72 Pro libovolnou grupu $(G, \cdot)$ označme $\mathrm{Aut}(G) = \{f : G \to G \mid f \text{ izomorfismus}\}$ množinu všech automorfismů grupy G a $\mathrm{End}(G) = \{f : G \to G \mid f \text{ homomorfismus}\}$ množinu všech endomorfismů grupy G.

i) Ukažte, že $(\mathrm{End}(G), \circ)$, kde $\circ$ je skládání zobrazení, je monoid a $\mathrm{Aut}(G)$ je podmnožina invertibilních prvků, tj. $(\mathrm{Aut}(G), \circ)$ je grupa.

ii) Dokažte, že pro libovolný prvek $a \in G$ je zobrazení ρ_a automorfismus grupy G, kde $\rho_a : G \to G$ je definováno vztahem $\rho_a(x) = axa^{-1}$. (Hovoříme o vnitřních automorfismech.)

iii) Ukažte, že množina všech vnitřních automorfismů $\mathrm{Inn}(G) = \{\rho_a \mid a \in G\}$ je podgrupa grupy $(\mathrm{Aut}(G), \circ)$.

iv) Dokažte, že zobrazeni $\rho : G \to \mathrm{Aut}(G)$ dané předpisem $\rho(a) = \rho_a$ je homomorfismus grup.

C75 Popište všechny endomorfismy a automorfismy grupy $(\mathbb{Z}, +)$. Určete čemu je izomorfní monoid $\mathrm{End}(\mathbb{Z})$ a grupa $\mathrm{Aut}(\mathbb{Z})$.

P73 Popište všechny endomorfismy a automorfismy grupy $(\mathbb{Z}_n, +)$. Určete čemu je izomorfní monoid $\mathrm{End}(\mathbb{Z}_n)$ a grupa $\mathrm{Aut}(\mathbb{Z}_n)$.

D71 Popište všechny homomorfismy z grupy $(\mathbb{Z}_n, +)$ do grupy $(\mathbb{Z}_k, +)$.

P74 Nechť $f : G \to H$ je izomorfismus grup. Ukažte, že řády prvků a a $f(a)$ jsou stejné. Co lze říci o řádech prvků a a $f(a)$ v případě, že $f : G \to H$ je homomorfismus.

P75 Dokažte, že zobrazení $f : G \to G$ definované předpisem $f(x) = x^{-1}$ je izomorfismus právě tehdy, když grupa G je komutativní.

P76 Dokažte, že pro libovolné grupy G a H jsou grupy $G \times H$ a $H \times G$ izomorfní.

D72 Nechť $X = \{1, \ldots, n\}$. Ukažte, že grupa $(P(X), \div)$ z příkladu **C13**-4) je izomorfní grupě $\mathbb{Z}_2^n$. ($\mathbb{Z}_2^n$ je součin n kopií grupy $\mathbb{Z}_2$.)

P77 Uvažme grupu $(G, \cdot)$ matic typu 3 krát 3 nad $\mathbb{Z}$, které jsou v horním trojúhelníkovém tvaru s jedničkami na hlavní diagonále, tj.

$$G = \left\{ \begin{pmatrix} 1 & a & b \\ 0 & 1 & c \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \mid a, b, c \in \mathbb{Z} \right\} ,$$

kde $\cdot$ je násobení matic. Definujme nyní zobrazení $f : (G, \cdot) \to (\mathbb{Z}, +)$, které matici

$$\begin{pmatrix} 1 & a & b \\ 0 & 1 & c \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

přiřadí číslo $a - c$. Dokažte, že zobrazení f je homomorfismus grup.

Cvičení 8

Z8 U následujících předpisů (kde $a, b \in \mathbb{Z}$, $s \in \mathbb{S}_6$) rozhodněte zda zadávájí zobrazení. Pokud ano, rozhodněte, zda se jedná o homomorfismus či dokonce izomorfismus grup. Odpovědi zdůvodněte!

A $\alpha : (\mathbb{Z}_2, +) \times (\mathbb{Z}_5, +) \to (\mathbb{Z}_{10}, +)$, $\alpha([a]_2, [b]_5)) = [a + b]_{10}$; $\quad \beta : (\mathbb{S}_6, \circ) \to (\mathbb{S}_6, \circ)$, $\beta(s) = (1, 2) \circ s \circ (1, 2)$.

B $\alpha : (\mathbb{Z}_2, +) \times (\mathbb{Z}_5, +) \to (\mathbb{Z}_{10}, +)$, $\alpha([a]_2, [b]_5)) = [5a + 2b]_{10}$; $\quad \beta : (\mathbb{S}_6, \circ) \to (\mathbb{S}_6, \circ)$, $\beta(s) = s^2$.

C $\alpha : (\mathbb{Z}_4, +) \to (\mathbb{C}^*, \cdot)$, $\alpha([a]_4) = i^a$; $\quad \beta : (\mathbb{Z}, +) \to (\mathbb{Z}_3, +)$, $\beta(a) = [|a|]_3$.

D $\alpha : (\mathbb{Z}_5, +) \to (\mathbb{C}^*, \cdot)$, $\alpha([a]_5) = i^a$; $\quad \beta : (\mathbb{Z}, +) \to (\mathbb{Z}_2, +)$, $\beta(a) = [|a|]_2$.

C81+P81 Určete jádra a obrazy homomorfismů z příkladů **Z8**.

P82 Buď α homomorfismus grupy $(\mathbb{Z}_{30}, +)$ do grupy $(\mathbb{Z}_{20}, +)$ definovaný předpisem $\alpha([a]_{30}) = [6a]_{20}$. Dále nechť β je homomorfismus grupy $(\mathbb{Z}_{20}, +)$ do grupy $(\mathbb{S}_5, \circ)$ definovaný předpisem $\beta([b]_{20}) = (1, 2, 3, 4, 5)^b$. Určete jádra homomorfismů α, β a $\beta \circ \alpha$.

P83 Určete jádro homomorfismu f z příkladu **P77**. Ověřte, že se jedná o normální podgrupu grupy G. (Uvědomte si, že jádro je vždy normální podgrupa.)

C82 Popište všechny normální podgrupy grup $(\mathbb{S}_3, \circ)$ a $(\mathbb{A}_4, \circ)$. Ukažte, že $\mathbb{A}_n$ je normální podgrupa grupy $\mathbb{S}_n$ pro libovolné $n \in \mathbb{N}$. (Povšimněte si, že existuje normální podgrupa N grupy H — normální podgurpy grupy $(\mathbb{A}_4, \circ)$ — která není normální podgrupou $(\mathbb{A}_4, \circ)$.)

D81 Nechť $n \in \mathbb{N}$, $n > 4$. Dokažte, že $\mathbb{A}_n$ nemá vlastní normální podgrupy a že je to jediná netriviální normální podgrupa $\mathbb{S}_n$.

C83+P84 Uvažme grupu $(\mathbb{GL}_2(\mathbb{Q}), \cdot)$ regulárních matic dva krát dva nad racionálními čísly. Nechť G je podgrupa všech matic, které jsou v horním trojúhelníkovém tvaru s jedničkou v pravém dolním rohu, H je podgrupa všech diagonálních matic a N její podgrupa, kde čísla na diagonále jsou si rovna.

$$G = \left\{ \begin{pmatrix} a & b \\ 0 & 1 \end{pmatrix} \mid a \in \mathbb{Q}^*, b \in \mathbb{Q} \right\}, \quad H = \left\{ \begin{pmatrix} a & 0 \\ 0 & b \end{pmatrix} \mid a, b \in \mathbb{Q}^* \right\}, \quad N = \left\{ \begin{pmatrix} a & 0 \\ 0 & a \end{pmatrix} \mid a \in \mathbb{Q}^* \right\}.$$

Určete, zda jsou tyto podgrupy normální.

P85 V příkladech **P62—65** určete normální podgrupu generovanou danou množinou.

D82 Které podgrupy z příkladu **D63** jsou normální?

P86 Dokažte, že $\mathrm{Inn}(G)$ v **P72**-iii) je normální podgrupa.

C84 Buď dána grupa $(G, \circ)$ nekonstantních lineárních zobrazení reálných čísel

$$G = \{f : \mathbb{R} \to \mathbb{R} \mid f(x) = ax + b, a \in \mathbb{R}^*, b \in \mathbb{R}\}$$

s operací skládání zobrazení $\circ$. Uvažme v této grupě dvě podgrupy:

$$T = \{f : \mathbb{R} \to \mathbb{R} \mid f(x) = ax, a \in \mathbb{R}^*\},$$

$$S = \{f : \mathbb{R} \to \mathbb{R} \mid f(x) = x + b, b \in \mathbb{R}\}.$$

Která z nich je normální podgrupou grupy $(G, \circ)$? Popište u obou pravý i levý rozklad.

P87 Popište levý rozklad grupy $(\mathbb{A}_4, \circ)$ sudých permutací na množině $\{1, 2, 3, 4\}$ podle podgrupy generované permutací $(2, 1, 4)$.

P88 Určete počet levých tříd grupy $(\mathbb{Z}, +) \times (\mathbb{Z}, +)$ podle podgrupy $H = \{(m, n)\ ;\ 6 \mid (m - 2n)\}$.

P89 Nechť konečná grupa $(G, \cdot)$ má sudý počet prvků $2n$ a H je její n prvková podgrupa. Dokažte, že H je normální podgrupa grupy $(G, \cdot)$.

Cvičení 9

Z9-A Označme následující podgrupy grupy $(\mathbb{S}_6, \circ)$: $G = \{f \in \mathbb{S}_6 \mid f \text{ sudá}\}$ a $H = \{f \in G \mid f(3) = 3\}$, tj. $H \subset G \subset \mathbb{S}_6$. Rozdodněte zda
a) H je normální podgrupa grupy $(G, \circ)$;
b) H je normální podgrupa grupy $(\mathbb{S}_6, \circ)$;
c) G je normální podgrupa grupy $(\mathbb{S}_6, \circ)$.
Odpovědi zdůvodněte!

Z9-B Označme následující podgrupy grupy $(\mathbb{S}_5, \circ)$: $G = \{f \in \mathbb{S}_5 \mid f(3) = 3\}$ a $H = \{f \in G \mid f \text{ sudá}\}$, tj. $H \subset G \subset \mathbb{S}_5$. Rozdodněte zda
a) H je normální podgrupa grupy $(G, \circ)$;
b) H je normální podgrupa grupy $(\mathbb{S}_5, \circ)$;
c) G je normální podgrupa grupy $(\mathbb{S}_5, \circ)$.
Odpovědi zdůvodněte!

Z9-C Buď dána následující grupa $(G, \cdot)$ matic ve speciálním tvaru s operací násobení matic a její podgrupa H:

$$G = \left\{ \begin{pmatrix} a & b \\ 0 & c \end{pmatrix} \mid a, c \in \mathbb{R}^*, b \in \mathbb{R} \right\}, \qquad H = \left\{ \begin{pmatrix} a & 0 \\ 0 & c \end{pmatrix} \mid a, c \in \mathbb{R}^* \right\}.$$

Dokažte, že H je podgrupa grupy $(G,\cdot)$. Rozhodněte, zda H je normální podgrupa $(G,\cdot)$. Odpověď zdůvodněte!

Z9-D Buď dána následující grupa $(G,\cdot)$ matic ve speciálním tvaru s operací násobení matic a její podgrupa H:

$$G=\left\{\begin{pmatrix}a & b\\ 0 & c\end{pmatrix} \mid a,c\in\mathbb{R}^*, b\in\mathbb{R}\right\}, \qquad H=\left\{\begin{pmatrix}1 & b\\ 0 & c\end{pmatrix} \mid c\in\mathbb{R}^*, b\in\mathbb{R}\right\}.$$

Dokažte, že H je podgrupa grupy $(G,\cdot)$. Rozhodněte, zda H je normální podgrupa $(G,\cdot)$.

C91 Určete faktorgrupu z příkladu **C84**.

C92 Faktorizujte grupu $\mathbb{Z}$ podgrupou $k\mathbb{Z}=\{ka \mid a\in\mathbb{Z}\}$.

C93 Faktorizujte grupu $\mathbb{Z}_n$ podgrupou $k\mathbb{Z}_n=\{kz \mid z\in\mathbb{Z}_n\}=\{[kz]_n \mid z\in\mathbb{Z}\}$, kde k dělí n.

P91 Čemu je izomorfní faktorgrupa regulárních matic nad reálnými čísly podle podgrupy matic jejichž determinant je roven 1. ($GL_n(\mathbb{R})/SL_n(\mathbb{R})\cong?$)

P92 Víme, že množina

$$G=\left\{\begin{pmatrix}\varepsilon & a\\ 0 & 1\end{pmatrix} \mid \varepsilon\in\{1,-1\}, a\in\mathbb{Z}\right\}$$

společně s operací násobení matic tvoří grupu $(G,\cdot)$. Označme

$$H=\left\{\begin{pmatrix}1 & 2b\\ 0 & 1\end{pmatrix} \mid b\in\mathbb{Z}\right\}$$

podmnožinu G. Ukažte, že H je normální podgrupa grupy G. Popište rozklad G/H, tj. charakterizujte kdy dvě matice $\begin{pmatrix}\varepsilon & a\\ 0 & 1\end{pmatrix}$ a $\begin{pmatrix}\varepsilon' & a'\\ 0 & 1\end{pmatrix}$ náleží do stejné třídy rozkladu. Určete počet tříd rozkladu G/H. Určete, které grupě $(K,\cdot)$ je izomorfní faktorgrupa G/H, tj. popište grupu $(K,\cdot)$ a definujte vhodné zobrazení $\alpha: G\to K$ pro něž dokažte, že α je surjektivní homomorfismus grup, jehož jádrem je H.

P93 Uvažme množiny reálných čísel $G=\{15^p5^q \mid p,q\in\mathbb{Z}\}$ a $H=\{3^r \mid r\in\mathbb{Z}\}$ a operaci $\cdot$ (násobení reálných čísel). Zřejmě $(G,\cdot)$ je grupa.

1. Ukažte, že H je normální podgrupa grupy $(G,\cdot)$.
2. Pro $p,\overline{p},q,\overline{q}\in\mathbb{Z}$ doplňte podmínku $(\cdots)$ tak, aby platilo:

$$15^p5^q \text{ a } 15^{\overline{p}}5^{\overline{q}} \text{ náleží do stejné třídy rozkladu } {}^{G}\!/_{H} \iff \cdots.$$

3. Určete, které grupě je izomorfní faktorgrupa G/H, tj. popište grupu $(K,\cdot)$ a definujte vhodné zobrazení $\alpha: G\to K$, pro něž dokažte, že α je surjektivní homomorfismus grup, jehož jádrem je H.

P94 Faktorizujte aditivni grupu komplexních čísel podgrupou všech reálných čísel. ($(\mathbb{C},+)/\mathbb{R}\cong?$)

P95 Nechť je dána grupa matic

$$G=\left\{\begin{pmatrix}a & 0\\ b & c\end{pmatrix} \mid a,c\in\mathbb{Q}^*, b\in\mathbb{Q}\right\}$$

s operací nasobení. Dokažte, že podgrupa

$$H=\left\{\begin{pmatrix}a & 0\\ b & c\end{pmatrix} \mid a,b,c\in\mathbb{Q}, a,c>0\right\}$$

je normální a určete faktorgrupu.

D91 V příkladu **C82** jsme spočítali jednu netriviální normální podgrupu v $\mathbb{S}_4$ resp. $\mathbb{A}_4$, označme ji $\mathbb{V}_4$. Spočtete příslušné faktorgrupy. ($\mathbb{S}_4/\mathbb{V}_4\cong?, \mathbb{A}_4/\mathbb{V}_4\cong?$)

D92 Dokažte, že až na izomorfismus existují pouze dvě $2p$ prvkové grupy a popište je. (Zde p je prvočíslo.)

D93 Určete faktorgrupu z příkladu **P84**.

Doplňující příklady z teorie grup (svátek 1.5.)

S1 Dokažte, že následující grupa matic $(G, \cdot)$ je izomorfní grupě $(\mathbb{C}^*, \cdot)$.

$$G = \left\{ \begin{pmatrix} x & y \\ y & x \end{pmatrix} \mid x, y \in \mathbb{R}, x^2 + y^2 > 0 \right\}$$

S2 Nechť je dána grupa G a její dvě podgrupy H a K. Definujme nyní podmnožinu HK grupy G:

$$HK = \{hk \mid h \in H,\ k \in K\}.$$

Dokažte, že pokud je K normální podgrupa grupy G, potom je podmnožina HK podgrupou grupy G. (Srovnej s příkladem **C71**.) Dále dokažte, že pokud jsou obě podgrupy H i K normální, potom je normální i podgrupa HK.

S3 Centrum grupy $(G, \cdot)$ definujeme takto: $\mathrm{Cent}(G) = \{x \in G \mid \forall y \in G : x \cdot y = y \cdot x\}$. Dokažte, že centrum libovolné grupy $(G, \cdot)$ je normální podgrupa táto grupy a ukažte, že faktorgrupa je izomorfní grupě $\mathrm{Inn}(G)$. Dále určete centrum

a) grupy $(\mathbb{S}_3, \circ)$ všech permutací tříprvkové množiny;

b) grupy $(\mathbb{Z}_7, +)$ zbytkových tříd modulo 7;

c) grupy $(\mathbb{GL}_2(\mathbb{Q}), \cdot)$ regulárních matic 2×2 nad racionálním

S4

i) Ukažte, že libovolný automorfismu grupy $\mathbb{S}_n$ zachovává paritu permutace.

ii) Určete centrum grupy $\mathbb{S}_n$ pro libovolné $n \geq 2$.

iii) Dokažte, že pro $n > 2$ je grupa $\mathrm{Inn}(\mathbb{S}_n)$ izomorfní grupě $\mathbb{S}_n$.

iv) Dokažte, že $\mathrm{Aut}(\mathbb{S}_n) \cong \mathbb{S}_n$ pro $n = 3, 4, 5$.

S5 Nechť $(G, \cdot)$ je grupa, $n \in \mathbb{N}$ a předpokládejme, že grupa G obsahuje jedinný prvek řádu n (označme jej a). Dokažte, že tento prvek komutuje s libovolným prvkem grupy G, tj. $xa = ax$ pro libovolné $x \in G$.

S6 Nechť G je grupa a označme G' podgrupu generovanou množinou prvků tvaru $[x, y] = x^{-1}y^{-1}xy$, tj.

$$G' = \{[x_1, y_1][x_2, y_2] \dots [x_n, y_n] \mid n \in \mathbb{N}, x_i, y_i \in G\}.$$

i) Dokažte, že G' je normální podgrupa grupy G.

ii) Ukažte, že faktorgrupa G/G' je komutativní grupa.

iii) Ukažte, že G/G' je "největší" komutativní faktorgrupa grupy G, tj. ukažte, že pokud H je normální podgrupa grupy G taková, že G/H je komutativní grupa, potom $G' \subseteq H$.

iv) Určete "největší" komutativní faktorgrupu pro grupu

$$H = \left\{ \begin{pmatrix} a & b \\ 0 & c \end{pmatrix} \mid a, c \in \mathbb{Q}^*, b \in \mathbb{Q} \right\}.$$

Totéž pro $GL_2(\mathbb{Q})$.

Burnsidovo lemma (svátek 8.5.)

V následujících příkladech nerozlišujeme mezi obarveními, která mohou na sebe přejít nějakou rotací.

B1 Kolika způsoby můžeme obarvit hrany krychle n barvami?

B2 Kolika způsoby můžeme obarvit vrcholy krychle n barvami?

B3 Na každou ze stěn krychle máme nakreslit jednu úhlopříčku. Kolik různých krychlí můžeme získat?

B4 Na každou ze stěn krychle máme nakreslit šipku mířící diagonálně od jednoho vrcholu k protějšímu. Kolik různých krychlí můžeme získat?

B5 Jak se změní odpověď v 3. a 4., máme-li na libovolně mnoha stěnách povoleno také žádnou úhlopříčku (šipku) nekreslit?

B6 Kolika způsoby můžeme obarvit stěny krychle, mají-li být dvě bílé, dvě černé a dvě červené?

B7 Kolika způsoby můžeme obarvit strany pravidelného 15-úhelníka n barvami? Zde nerozlišujeme mezi obarveními, která mohou na sebe přejít nějakou rotací nebo osovou symetrií.

Cvičení 10

Z10 Uvažujme normální podgrupu grupy $(G,+) = (\mathbb{Z},+) \times (\mathbb{Z},+)$ definovanou takto:

$$(A): H = \{(a,b) \in \mathbb{Z}\times\mathbb{Z}; 2 \mid a, 3 \mid b\},$$

$$(B): H = \{(a,b) \in \mathbb{Z}\times\mathbb{Z}; 5 \mid a, 2 \mid b\},$$

$$(C): H = \{(a,b) \in \mathbb{Z}\times\mathbb{Z}; 7 \mid 2a+3b\},$$

$$(D): H = \{(a,b) \in \mathbb{Z}\times\mathbb{Z}; 5 \mid a+4b\}.$$

Určete, které grupě je izomorfní faktorgrupa G/H, tj. popište grupu $(K,\cdot)$ a definujte vhodné zobrazení $\alpha : G \to K$, pro něž dokažte, že α je surjektivní homomorfismus grup, jehož jádrem je H.

C101 Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu $12x^6 + 8x^5 - 85x^4 + 15x^3 + 55x^2 + x - 6$.

P101 Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu $4x^7 - 16x^6 + x^5 + 55x^4 - 35x^3 - 38x^2 + 12x + 8$.

P102 Určete takové $a \in \mathbb{C}$, pro něž má polynom $f = 2x^6 - x^5 - 11x^4 - x^3 + ax^2 + 2ax + 8 \in \mathbb{C}[x]$ kořen 2. Pro toto a určete všechny racionální kořeny polynomu f včetně násobností.

C102 Zjistěte násobnost kořene -1 polynomu $x^5 - ax^2 - ax + 1 \in \mathbb{C}[x]$ v závislosti na parametru $a \in \mathbb{C}$.

C103 Najděte největší společný dělitel a koeficienty do Bezoutovy rovnosti pro dvojici polynomů $f = x^4 + 1$ a $g = x^3 - 1$.

C104 Nalezňte všechny aspoň dvojnásobné kořeny polynomu $x^6 + 6x^5 + 15x^4 + 20x^3 + 12x^2 - 4$.

P103 Nalezňte všechny aspoň dvojnásobné kořeny polynomu $x^4 - 2x^3 - x^2 + 2x + 1 \in \mathbb{C}[x]$.

P104 O polynomu $g = x^4 + 2\,\mathrm{i}\,x^3 + x^2 + 2\,\mathrm{i}\,x + 1 \in \mathbb{C}[x]$ víte, že má dvojnásobný kořen. Rozložte polynom g na lineární faktory nad $\mathbb{C}$.

P105 Zjistěte nejdříve všechny racionální kořeny a posléze všechny vícenásobné kořeny polynomů $f = 12x^7 - 56x^6 + 115x^5 - 141x^4 + 103x^3 - 35x^2 - 3x + 9$ a $g = 8x^7 - 44x^6 + 70x^5 - 17x^4 - 24x^3 + 10x^2 + 2x - 1$.

Cvičení 11

Z11 Nalezněte všechny racionální kořeny polynomu
A $4x^7 - 23x^5 + 17x^4 + 31x^3 - 49x^2 + 24x - 4$,

B $2x^7 - 3x^6 - 20x^5 - x^4 + 66x^3 + 91x^2 + 48x + 9$,
C $4x^5 + 8x^4 - 27x^3 - 79x^2 - 56x - 12$,
D $4x^5 - 35x^3 + 15x^2 + 40x + 12$.

P111 Napište rozklady na součin ireducibilních polynomů nad $\mathbb{C}$, $\mathbb{R}$ resp. $\mathbb{Q}$ pro všechny polynomy z příkladů Cvičení 10.

C111 Uvažme následující množiny racionálních čísel:

$$A = \left\{ \frac{m}{p} \;\middle|\; m, p \in \mathbb{Z},\ 3 \nmid p \right\}, \qquad B = \left\{ \frac{q}{3^n} \;\middle|\; n \in \mathbb{N},\ q \in \mathbb{Z} \right\}.$$

Rozhoděte, zda $(A, +, \cdot)$ (resp. $(B, +, \cdot)$), kde operace $+$ a $\cdot$ jsou obvyklé sčítání a násobení racionálních čísel, je okruh, případně obor integrity. Jde-li o okruh, charakterizujte jeho jednotky.

C112 Nechť $(R, +, \cdot)$ je komutativní okruh. Rozhodněte, zda je okruh i $(R, +, \square)$, kde $\square$ je operace definovaná vztahem $a \square b = a \cdot b + b \cdot a$ pro libovolné $a, b \in R$.

C113 Určete, zda je okruh $(\mathbb{Z}_2, +, \cdot) \times (\mathbb{Z}_3, +, \cdot)$ oborem integrity. Je izomorfní s okruhem $(\mathbb{Z}_6, +, \cdot)$?

C114 Určete všechny ireducibilní polynomy nad $\mathbb{Z}_2$ stupně menšího než 5.

P112 Určete všechny ireducibilní polynomy nad $\mathbb{Z}_3$ stupně menšího než 4.

Cvičení 12

C121 Nalezněte všechny kořeny polynomu $x^5 + 5x^4 - x^2 - x + 3$ v $\mathbb{Z}_7$.

C122 Rozložte polynom $x^5 + 3x^3 + x + 3 \in \mathbb{Z}_5[x]$ na součin ireducibilních polynomů nad $\mathbb{Z}_5$.

C123 Určete, který z polynomů $f = x^5 + 3x^3 - 9x + 3 \in \mathbb{Z}[x]$ a $g = x^4 + 4x^3 + 5x^2 - 3 \in \mathbb{Z}[x]$ je ireducibilní nad $\mathbb{Z}$ a který lze rozložit na součin polynomů nižšího stupně. Napište rozklady polynomů f a g na ireducibilní faktory nad $\mathbb{Z}$.

C124 Určete všechny kořeny polynomu $f = x^7 - 4x^6 + 8x^5 - 7x^4 + 8x^2 - 8x + 4 \in \mathbb{C}[x]$, víte-li, že má dvojnásobný kořen $1 + i$. Rozložte tento polynom na ireducibilní faktory nad $\mathbb{Q}$, $\mathbb{R}$, resp. $\mathbb{C}$.

P121 Mezi všemi normovanými polynomy s reálnými koeficienty, které mají jednoduchý kořen $-\frac{1}{3}$ a dvojnásobný kořen $3 + 2i$, nalezněte polynom nejmenšího stupně. Rozložte tento polynom na ireducibilní polynomy nad $\mathbb{Q}$, $\mathbb{R}$, resp. $\mathbb{C}$.

C125 Určete, které prvky náleží podokruhu $\mathbb{Z}[a]$ okruhu $\mathbb{C}$ pro $a = \sqrt{3}$, $a = \sqrt[5]{2}$, $a = i$, $a = \cos\frac{2\pi}{3} + i \sin\frac{2\pi}{3} = \xi_3$, $a = \cos\frac{2\pi}{7} + i \sin\frac{2\pi}{7} = \xi_7$, $a = \pi$.

P122 Určete, které prvky náleží podokruhu $\mathbb{Z}[a]$ okruhu $\mathbb{C}$ pro $a = \sqrt{n}$, $a = \sqrt[3]{n}$, $a = i\sqrt{n}$.

P123 Uvažme zobrazení $f : \mathbb{C} \to \mathbb{R}$ definované takto: $f(a + b\,\mathrm{i}) = a + b$ pro $a, b \in \mathbb{R}$. Rozhodněte, zda je f homomorfismus okruhu $(\mathbb{C}, +, \cdot)$ do okruhu $(\mathbb{R}, +, \cdot)$.

P124 Určete všechny čtveřice $(a, b, c, d) \in \mathbb{R}^4$ takové, že předpis $\alpha(r + s\,\mathrm{i}\,) = (ar + bs) + (cr + ds)\,\mathrm{i}$, pro $r, s \in \mathbb{R}$, definuje homomorfismus $\alpha : \mathbb{C} \to \mathbb{C}$ okruhu $\mathbb{C}$ do sebe. Pro které z nich se jedná o izomorfismus?

P125 Buď $\mathbb{Q}(\sqrt{3}) = \{a + b\sqrt{3} \mid a, b \in \mathbb{Q}\}$ podokruh okruhu $(\mathbb{R}, +, \cdot)$. Ukažte, že $(\mathbb{Q}(\sqrt{3}), +, \cdot)$ je těleso. Dokažte, že libovolný okruhový homomorfismus $\alpha : \mathbb{Q}(\sqrt{3}) \to \mathbb{C}$ je identický na množině racionálních čísel, tj. $\forall r \in \mathbb{Q} : \alpha(r) = r$. Popište všechny okruhové homomorfismy $\alpha : \mathbb{Q}(\sqrt{3}) \to \mathbb{C}$. Které z nich jsou izomorfismy?

Návody, výsledky, poznámky

P11 Složení injektivních (resp. surjektivních, resp. bijektivních) transformací je injektivní (resp. surjektivní, resp. bijektivní). Všechny množiny obsahují identitu a proto se jedná o monoidy. Pro konečnou množinu X jsou všechny tři množiny stejné a tvoří grupu. Pro nekonečnou množinu X tvoří grupu pouze bijekce. V případě parciálních transformací: X konečná množina - surjektivní a bijektivní transformace jsou permutace a jedná se o grupu, injektivní tvoří pouze monoid; X nekonečná množina - pouze monoid ve všech případech.

P12 Doplnění $ba = a$, $bb = b$, $cx = xc = c$ pro libovolné x je jediné možné.

P13 1) db=fcb=fc=b, 2) ae=abb=bb=e, 3)a, 4) nejsou, 5)$\{a\}$, $\{e\}$, $\{b, e\}$, $\{d\}$, $\{c, d, f\}$, 6) ano - viz 1.

Z2-A

$$(\rho \circ \pi) \circ \sigma = \{(x, y) \mid \exists z \in X : (x, z) \in \sigma, (z, y) \in \rho \circ \pi\} = \{(x, y) \mid \exists z, u \in X : (x, z) \in \sigma, (z, u) \in \pi, (u, y) \in \rho\},$$

podobně

$$\rho \circ (\pi \circ \sigma) = \{(x, y) \mid \exists a \in X : (x, a) \in \pi \circ \sigma, (a, y) \in \rho\} = \{(x, y) \mid \exists a, b \in X : (x, b) \in \sigma, (b, a) \in \pi, (a, y) \in \rho\}$$

a rovnost je evidentní. Neutrálním prvkem je "identita" $\{(x, x) \mid x \in X\}$. Pro prázdnou a jednoprvkovou množinu je každá relace symetrická a tudíž jde o grupoid. Pokud obsahuje aspoň dva různé prvky a, b, pak pro $\rho = \{(b, b)\}$, $\pi = \{(a, b), (b, a)\}$ není relace $\rho \circ \pi = \{(a, b)\}$ symetrická. Obecně tedy nejde o grupoid.

Z2-B Asociativita - viz A. Nulový prvek je "prázdná relace" $\emptyset$. Pokud $|X| \leq 2$ je každá relace tranzitivní a jde tudíž o grupoid. Pokud množina X obsahuje aspoň tři různé prvky a, b, c, pak pro $\rho = \{(a, a), (b, c)\}$, $\pi = \{(a, b), (c, c)\}$ není relace $\rho \square \pi = \{(a, b), (b, c)\}$ tranzitivní. Obecně tedy nejde o grupoid.

Z2-C,D Operace jsou asociativní obecně, proto jsou asociativní i na daných množinách $\mathcal{O}$, $\mathcal{N}$. Prvek $\emptyset$ je nulový prvek v $\mathcal{O}$ a neutrální v $\mathcal{N}$. Neutrální prvek v $\mathcal{O}$ a nulový v $\mathcal{N}$ neexistují. Grupy to nejsou.

C21+P21 1) Ne, 2) Ano, 3) Ano, 4) Ano, 5) Ano.

P22 Uvědomte si, že podmnožina $S = \{x \in G \mid x = x^{-1}\}$ má sudý počet prvků.

P23 Z tabulky je vidět, že neutrální prvek je c.

Z3-A 1) Pokud $ab = a$ pak $a = bb = (aa)b = a(ab) = aa = b$ a pokud $ab = b$ pak $a = bb = (aa)b = a(ab) = ab = b$. 2) Z $ef = g$ plyne, že neutrální prvek je g a pak se uz snadno doplní tabulka podle zákonu o krácení.

Z3-C 1) V grupě je právě jeden idempotent a to neutrální prvek. Pokud by S byla grupa, pak c je netrální prvek a vidíme, že po doplnění výsledků násobení prvkem c tabulku nelze doplnit dle zákona o krácení. 2) Víme, že $ee = e$, $ff = f$, $gg = g$ (idempotenti). Dále $eg = e(ef) = (ee)f = ef = g$, $gf = (ef)f = e(ff) = ef$ a multiplikativní tabulku doplníme jednoznačne díky komutativitě.

D31 Ukažte, že pro libovolný prvek s obsahuje (konečná!) množina $\{s^k \mid k \in \mathbb{N}\}$ právě jeden idempotent.

P31 Pro libovolnou permutaci f je f^{2n} sudá permutace pro libovolné $n \in \mathbb{N}$. Zadaná permutace je tudíž součinem dvou sudých petrmutací.

P32 Popsanou vlastnost má permutace $(1, 2) \circ (3, 4) \circ (5, 6)$ a potom 8 cyklů délky 6.

P33 Využijeme faktu, že každou permutaci lze psát jako součin transpozic. Každou z nich lze potom rozepsat na součin $(i, j) = (1, i)(1, j)(1, i)$. Pokud je permutace sudá, pak se dle předchozího dá psát jako součin sudého počtu transpozic typu $(1, i)$. Tento součin rozdělíme po dvou a každou dvojici vyjádříme takto: $(1, i)(1, j) = (1, j, i) = (1, 2, i)^2(1, 2, j)(1, 2, i)$.

D32 Označme $c = (1, 2) \circ (1, 2, \ldots n) = (2, 3, \ldots n)$. Potom $(1, i) = c^{i-2}(1, 2)c^{n-i+1}$ a použijeme P33.

D33 1-3) skripta. 4) $\mathbb{S}_4$ 5) Grupa má 48 prvků. Její popis zkuste později. (Rozdělte symetrie na přímé, tj. ty které lze "fyzicky" provést (rotace, ...) a nepřímé, tj. ty které nelze provést (středová souměrnost, ...) Popište grupu přímých symestrií a ukažte, že každá nepřímá lze uvažovat jako součin jednoznačně určené přímé symetrie a středové souměrnosti.)

D34 Každý takový prvek je sudá permutace. Lze ukázat, že i naopak každou sudou permutaci lze psát v tomto tvaru. S cykly liché délky není žádná potíž a cykly sudé délky nejdříve rozložte na součin transpozice a cyklu liché délky.

P45 Pro každé číslo n dělitelné lichým prvočíslem p je $\varphi(n)$ dělitelné $p-1$ a tudíž čílsem sudým. Číslo, které není dělitelné lichým prvočíslem, je tvaru 2^k pro $k > 1$ a proto je $\varphi(n)$ mocnina čísla 2.

P46 Jsou to čísla $19, 27, 38, 54$.

D41 $n = 2^x 3^y$, pro $x \in \mathbb{N}$, $y \in \mathbb{N}_0$.

D51 Ukažte, že zadané číslo je dělitelné číslem 7.

D52 Každé číslo x, $0 \le x < m_1 \cdot \cdots \cdot m_k$ zadává k-tici zbytků $(c_i)_{i=1}^k$ po dělení čísly m_i. Pokud si uvědomíme, že dvojice různých čísel x a y dává různou k-tici (neboť existuje m_i které nedělí číslo $x-y$) dostaneme bijekci mezi těmito čísly a k-ticemi $(c_i)_{i=1}^k$, kde $0 \le c_i < m_i$.

D53 D_3 má celkem 6 podgrup: triviální, 3 dvouprvkové (osová souměrnost a identita), 1 tříprvkovou (rotace) a 1 šestiprvkovou (celé D_3).
D_4 má celkem 10 podgrup: triviální, 5 dvouprvkových (4 × osová souměrnost a identita, středová souměrnost a identita), 3 tříprvkové (rotace, 2 × kolmé osové souměrnosti, středová souměrnost a identita)) a 1 osmiprvkovou (celé D_4)—napište si je též jako podgrupy $\mathbb{S}_4$.

P61 2) $\langle X\rangle = \langle\{(1,8,5),(2,4)\}\rangle = \{(1,8,5)^a \circ (2,4)^b \mid a=0,1,2; b=0,1\}$ (6 prvků)
3) $\langle X\rangle = \langle\{(1,3,5),(2,6,7),(4,8)\}\rangle$ (18 prvků)
4) Pro $a=(1,2)(3,4)$, $b=(2,3)(4,5)$ máme $ab=(1,2,4,5,3)$, tedy $(ab)^5=\mathrm{id}$. Podgrupa $\langle X\rangle = \{(ab)^i a^j \mid i=0,1,2,3,4; j=0,1\}$, kde $b=(ab)^4 a$, má 10 prvků. (Lze ji také popsat jako grupu pravidelného pětiúhelníka s vrcholy označenými po řadě 1,2,4,5 a 3.)
5)$\langle X\rangle = \{f \in \mathbb{A}_8 \mid f(1)=1, f(5)=5, f(8)=8\}$ podle P33-2). Podgrupa má 60 prvků.

D61 $\mathbb{S}_n$ dle D32.

P62 $GL_2(\mathbb{Z}_2)$ má 6 prvků. 1) dvouprvková podgrupa, 2) tříprvková podgrupa, 3) celá grupa $GL_2(\mathbb{Z}_2)$.
Označme $G = \{A \in GL_2(\mathbb{Z}_3) \mid |A| = [1]_3\}$ podgrupu $GL_2(\mathbb{Z}_3)$. Ukažte, že $\langle Y\rangle = G$. Snadno se vidí $\langle Y\rangle \subseteq G$. Dále G má 24 prvků a zbývá tedy ukázat, že $\langle Y\rangle$ má více než 12 prvků.

P63 $\{k \cdot \sqrt[3]{2} \mid k \in \mathbb{Z}\}$ v $(\mathbb{R},+)$, resp. $\{\sqrt[3]{2}^k \mid k \in \mathbb{Z}\}$ v $(\mathbb{R}^*,\cdot)$.

P64 $\frac{\sqrt{2}}{2} + \mathrm{i}\frac{\sqrt{2}}{2} = \cos\frac{\pi}{4} + \mathrm{i}\sin\frac{\pi}{4}$ je prvek řádu 8, proto se jedná o osmiprvkovou podgrupu $\{\pm\frac{\sqrt{2}}{2} \pm \mathrm{i}\frac{\sqrt{2}}{2}, \pm 1, \pm\mathrm{i}\} = \{\cos\frac{k\pi}{4} + \mathrm{i}\sin\frac{k\pi}{4} \mid k \in \mathbb{Z}\}$.

D62 V případě $\mathbb{R}^*$ je to pouze $\{1\}$ a $\{1,-1\}$. Pro $\mathbb{C}^*$ máme pro každé přirozené číslo n právě jednu n-prvkovou podgrupu $\{\cos\frac{2k\pi}{n} + \mathrm{i}\sin\frac{2k\pi}{n} \mid k \in \mathbb{Z}\}$.

P65 a)$\{0,3\}$, b) $6\mathbb{Z}$, c) $[0]_4 \cup [3]_4$.

D63 Rozlište několik případů 1) podgrupa neobsahuje liché číslo $\ldots 2k\mathbb{Z}$; 2) obsahuje liché l, ale ne nenulové sudé $\ldots \{0,l\}$; 3) obsahuje lichá i sudá a nechť k je nejmenší sudé přirozené, l nejmenší liché přirozené $\ldots [0]_k \cup [l]_k$.

P71 α hom., $\overline{\alpha}$ není zobr., β není zobr., γ izo., δ izo., ϵ hom., $\overline{\epsilon}$ zobr. ale není hom.

P73 $(\mathbb{Z}_n,\cdot)$ resp. $(\mathbb{Z}_n^*,\cdot)$.

D71 Nechť φ je homomorfismus a $\varphi([1]_n) = [a]_k$. Potom $\varphi([x]_n) = [ax]_k$ a proto musí platit $k|an$. Počet homomorfismů je tudíž (n,k).

P74 Je-li f homomorfismus, potom řád prvku $f(a)$ dělí řád prvku a. Proto v případě, že f je izomorfismu platí i opak a tudíž jsou řády stejné.

D72 Definujte $\varphi : \mathbb{Z}_2^n \to P(X)$ takto: $\varphi(a) = \{i \in X \mid a_i = [1]_2\}$, kde $a = (a_i)_{i=1}^n \in \mathbb{Z}_2^n$.

P82 $J(\alpha) = \{[a]_{30} \mid [6a]_{20} = [0]_{20}\} = \{[0]_{30}, [10]_{30}, [20]_{30}\}$, $J(\beta) = \{[0]_{20}, [5]_{20}, [10]_{20}, [15]_{20}\}$, $J(\beta\circ\alpha) = 5\mathbb{Z}_{30}$.

P83

$$J(f) = \left\{ \begin{pmatrix} 1 & a & b \\ 0 & 1 & a \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \mid a,b \in \mathbb{Z} \right\},$$

D81 Viz. např. Birkhoff, MacLane: Algebra. Návod: nejdříve ukažte, že pokud podgrupa obsahuje nějakou permutaci, pak obsahuje i nějaký cyklus délky 3 a využijte příkladu **P33**.

P84 H ne, N ano.

P85 **2** 1) celá grupa $GL_2(\mathbb{Z}_2)$. 2) tříprvková podgrupa, 3) celá grupa $GL_2(\mathbb{Z}_2)$. $G = \{A \in GL_2(\mathbb{Z}_3) \mid |A| = [1]_3\}$ je normální podgrupa. **3,4** komutativní grupy, tj. $\langle X\rangle_N = \langle X\rangle$. **5** a,c) $[0]_4 \cup [3]_4$, b) $\langle X\rangle_N = \langle X\rangle$.

P87 $H = \langle(2,1,4)\rangle = \{\mathrm{id}, (1,2,4), (1,4,2)\}$. $\mathbb{A}_4/_H$ má 4 prvky $(4 = \frac{12}{3})$ a to:
H,
$(1,2)(3,4)H = \{(1,2)(3,4), (2,3,4), (1,3,4)\}$,
$(1,3)(2,4)H = \{(1,3)(2,4), (1,4,3), (1,2,3)\}$,
$(1,4)(2,3)H = \{(1,4)(2,3), (1,3,2), (2,4,3)\}$.

P88 6, rozmyslete si, kdy $(m,n)+H = (\overline{m},\overline{n})+H$.

P89 Má-li podgrupa n prvků, pak pravý i levý rozklad má dvě třídy a to H a $G \setminus H$. Rozklady jsou tudíž stejné a podgrupa je normální.

P91 $(\mathbb{R}^*,\cdot)$ — vhodné zobrazení je přiřazení determinantu.

P92 Dané dvě matice jsou ve stejné třídě rozkladu právě tehdy, když $\varepsilon = \varepsilon'$ a $2 \mid a - a'$. Faktorgrupa je izomorfní $\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2$, nebo jinak $\alpha : G \to \mathbb{Z}^* \times \mathbb{Z}_2$ definujeme

$$\alpha\left(\begin{pmatrix} \varepsilon & a \\ 0 & 1 \end{pmatrix}\right) = (\varepsilon, [a]_2).$$

P93 2. $p + q = \overline{p} + \overline{q}$. 3. $\mathbb{Z}$; $\alpha : G \to \mathbb{Z}$ definujeme $\alpha(15^p 5^q) = p + q$.
P94 $\mathbb{R}$; $\alpha : \mathbb{C} \to \mathbb{R}$, $\alpha(a + b\,\mathrm{i}) = b$.
P95 $\mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2$.
D91 $\mathbb{S}_3$, $\mathbb{Z}_3$.
D92 Ukažte, že pokud grupa obsahuje pouze prvky řádu 2, pak je komutativní a má potom počet prvků 2^n pro vhodné n. Pokud v grupě existuje prvek řádu $2p$ pak je izomorfní $\mathbb{Z}_{2p}$ pokud tam není prvek řádu $2p$, pak je izomorfní $\mathbb{D}_p$.
D93 $(\mathbb{SL}_2(\mathbb{Q}), \cdot)$.
C101 $1, 2, -3, -\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}, \frac{1}{3}$.
P102 $a = 10$; kořeny $2, 2, -2, -\frac{1}{2}$.
C102 Pro $a = -5$ dvojnásobný, jinak jednoduchý.
C104 $(f, f') = x^2 + 2x + 2$.
Z11 C $3, -2, -2, -\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}$; **D** $-3, 2, 2, -\frac{1}{2}, -\frac{1}{2}$
C121 $[1]_7, [1]_7, [5]_7, [5]_7, [5]_7$
C122 $(x + 2)(x^2 + x + 4)(x^2 + 2x + 4)$